

I РАДИОНИЦА: УПОЗНАВАЊЕ

ЦИЉ: да се ученици међусобно упознају, упознају програм и начин рада, да започну упознавање са тренутном ситуацијом остварености права детета у нашој земљи.

ПОСТУПАК САЗНАЊА:

- индивидуално представљање учесника,
- представљање правила радионичарског начина рада,
- упознавање са ситуацијом остварености права детета у земљи.

МАТЕРИЈАЛ: Прилог 1 – „Питања – стање права детета у Републици Србији“, 11 папира за формирање статистичке линије

ВРЕМЕНСКО ТРАЈАЊЕ: 45 минута

ТОК РАДИОНИЦЕ:

Корак 1 Наставник упознаје ученике са садржајем и начином реализације програма кроз представљање:

- програма рада,
- циљева,
- добробити програма за ученике, наставнике, родитеље, школу у целини и локалну заједницу.

Корак 2 Међусобно упознавање ученика (у случају да су деца из различитих одељења, организовати игру представљања), нпр:

- Име + придев (свако каже своје име и придев који почиње словом имена), нпр. „*Ја сам јака Јелена*“. Наставник почиње први, а затим се представљање наставља у кругу.
- Наставник чита одређене тврдње, ко од ученика сматра да се дата тврдња односи на њега, устане, погледа остале ученике на које се та тврдња односи, потом седну. Наставник чита следећу тврдњу. Тврдње, нпр: *Имам брата. Волим рано да устајем. Члан/ица сам Ученичког парламента. Ружа је моје омиљено цвеће. Волим математику и сл.*

Напомена за наставника: наставник равноправно учествује у наведеним активностима.

Корак 3 Представљање правила радионичарског начина рада. Наставник записује правила на флип чарт папиру како би била видљива на сваком наредном часу.

1. Сви учесници радионице седе у кругу. Ова позиција значи да су сви учесници равноправни, укључујући и водитеља. Овакав размештај седења симболизује заједништво и дискрецију.
Напомена за наставника: уколико не постоји могућност формирања круга од столица или би његово формирање додатно одузимало време за рад, замолити ученике да седну у клупе онако како су већ постављене с тим да формирају круг, односно да седну тако да ниједан ученик другом ученику није окренут леђима.
2. Сви имају једнаку шансу да кажу своје мишљење. Најчешће се водитељ обраћа свима понаособ, односно сви о истој теми говоре један за другим оним редом како седе у кругу, или на неки други начин. Свако има право да се његово мишљење чује.
3. Нису пожељни паралелни разговори и упадање у реч. Свако свакога слуша.
4. У радионици сви учествују, нема посматрача, али свако има право да задржи своје мишљење за себе, да га не изнесе у групи, тако што ће, када на њега дође ред, рећи: „*Даље*“.
5. Поштује се договорено време, нема ни кашњења ни ранијих одлазака.
6. Уважава се различитост у мишљењу.
7. Потребне сваког учесника које не угрожавају активност целе групе се уважавају.

Наставник позива ученике да продискутују о правилима, евентуално додају и сами нека за која мисле да би додатно олакшала рад. Наставник назначавача да се правила током наредних радионица могу додавати, мењати и сл.

Корак 4 Статистичка линија (Фонтејн, С. 1995, стр: 32. модификовано)

Наставник објашњава ученицима да је важно да се упознају са ситуацијом остварености права детета у земљи; те да ће им читати неке статистичке податке који су значајни за права детета. Свака тврдња биће праћена питањем које се тиче процента. Када чују тврдњу или питање, ученици треба да стану поред оног подеока на статистичкој линији за који сматрају да изражава тражени проценат.

Напомена за наставника: за ову активност потребно је претходно на једанаест папира исписати проценте од 0% до 100%. Примери могућих питања дати су у Прилогу 1. Уколико наставник процени да би било целисходно да продискутује са децом о неким другим питањима, може их додати понуђеној листи. У зависности од времена које је на располагању, наставник може одредити број питања који ће поставити.

Након сваке тврдње, учесници заузимају положај на линији, а водитељ прочита тачан одговор /процент.

Напомена за наставника: уколико је група велика, ученици се могу поделити у парове, на тај начин што ће оба члана пара учествовати у процени а само један заузима место на статистичкој линији.

Корак 5 Након ишчитавања свих питања, следи кратка дискусија о томе:

- Који су статистички подаци били изненађујући за њих?
- Да ли је по њиховом мишљењу то мали или велики проценат?
- Који су им одговори били најинтересантнији?
- Шта мисле: због чега је ситуација таква?
- Према њиховом мишљењу ко је све одговоран за такву ситуацију?
- Како они виде да би ситуација могла да се промени?

Напомена за наставника: за вођење дискусије наставник може консултовати и теоријски део приручника у делу „Положај и остваривање права детета у Републици Србији“. Дате информације одражавају стање права детета у моменту када је приручник писан, па је ради правовременог информисања неопходно консултовати и друге изворе, нпр. Интернет презентација Ужичког центра за права детета (www.uescpd.org), интернет презентација Центра за права детета (www.cpd.org.rs) и сл.

Прилог 1: „Питања – стање права детета у Републици Србији“

Подстичући дискусију, наставник може на нивоу целе групе поставити ученицима и нека од следећих питања:

1. Колико деце живи у Републици Србији?
Одговор: 1.335.150 према резултатима пописа становништва из 2011. године које је спровео Републички завод за статистику.
2. Колико деце основношколског узраста живи испод границе сиромаштва у Србији?
Одговор: 200.000 деце, док је још 200.000 деце свакога дана у опасности да буде испод те границе.
3. Колики је број деце која су укључена у живот или рад на улици у Србији?
Одговор: Нема тачних података, а процена је до 2000.
4. Колики је проценат особа до 18 година која чине кривична дела у Србији?
Одговор: до 10%.
5. Која кривична дела најчешће чине малолетници?
Одговор: Крађе, насилничко понашање, разбојништва и преваре.

Листа могућих питања за активност „Статистичка линија“

Подаци преузети из Извештаја о остварењу права детета у Републици Србији из угла деце и младих, Центар за права детета, 2013.

1. Колико процената деце једе месо неколико пута недељно? (54%)
2. Колико процената деце често пије енергетске напитке? (25%)
3. Колико процената деце се о стварима битним за своје здравље (опасност од употребе дроге, алкохола и дувана, здрава исхрана, контрацепција итд.) информисхе у школи? (42%). У здравственој установи? (17%)
4. Колики проценат деце сматра да је клађење и коцкање у њиховој генерацији попримило узнемирујуће размере? (46%)
5. Колики проценат деце сматра да је сваком ученику у школи пружена прилика да напредује до својих крајњих могућности? (60%)
6. Колики проценат деце је доживео да им родитељи проверавају телефонске позиве и поруке? (17%)
7. Колики проценат деце школу доживљава безбедном? (47%)
8. У ком проценту деца трпе увреде од стране вршњака? (76%)
9. Који проценат деце је добио батине ван куће? (39%)
10. Колики проценат деце подржава негативне ставове о особама другачије сексуалне оријентације? (36%)
11. Колики проценат деце подржава негативне ставове о особама са инвалидитетом? (14%)
12. Колики проценат деце сматра да је глупо не узвратити ударац ако те неко удари први? (40%)
13. Колики проценат деце сматра да је насиље неопходно? (15%)
14. Колики проценат деце сматра да је оправдано ударити некога ко их увреди? (20%).
15. Колики проценат деце не зна ништа о раду Ученичког парламента у својој школи? (26%)
16. Колики проценат деце каже да су увек укључени у доношење одлука у школи? (11%)